

המערה

אשכול יוסף

מאוצרותיו של הרב יוסף חי סימן טוב שליט"א
מחבר סדרת הספרים "אשכול יוסף" עה"ת והמועדים
וספרי "כרם יוסף" על הש"ס

70 קושיות על מעשה רשב"י במערה

מתוך ספר "המערה" (רב מכר)
ובו נתבארו תירוצים רבים ומתוקים לכל
הקושיות ובנוסף עוד נושאים רבים!

שהתכנסו רבותינו התנאים, רבי יהודה ברבי אלעאי ורבי יוסי ורשב"י, וישב לפניהם יהודה בן גרים. פתח רבי יהודה ברבי אלעאי בשבח מלכות רומי, ואמר: כמה נאים מעשיהן של אומה זו: "תקנו שווקים, תקנו גשרים, תקנו מרחצאות!" רבי יוסי שמע את דברי רבי יהודה, ושתק. נענה רשב"י ואמר: "כל מה שתקנו, לא תקנו אלא לצורך הנאת עצמן. תקנו שווקין להושיב בהן זונות. מרחצאות לעדן בהן את עצמן. גשרים ליטול בהם מכס מהעוברים ושבים". הלך יהודה בן גרים וסיפר דבריהם, כשנודעו הדברים למלכות, מיד חרצה מלכות רומי וקבעה את דינם: רבי יהודה שעילה וקילס את מעשינו: יתעלה להיות ראש המדברים בכל מקום! רבי יוסי ששתק, לא שיבח ואף לא מחה: יגלה! ולהיכן יגלה? לציפורי. עוד גזרה המלכות: רשב"י שגינה את המלכות, יהרג. בעקבות הגזירה: רשב"י ובנו רבי אלעזר הסתתרו בבית המדרש. בכל יום, היתה אשת רשב"י, מביאה להם לבהמ"ד: לחם לאכול וכד מים לשתות, והיו כורכים ואוכלים. כאשר הגזירה התחזקה, והרומיים הרבו לחפש אחרי רשב"י להורגו, פנה רשב"י לבנו ואמר לו: "דע לך בני, נשים דעתן קלה עליהן, חוששני שמא המלכות תצער לאמא בעיניי קשים שלא תעמוד בהם, והיא תגלה להם היכן אנו מסתתרים". מיד שמו פעמיהם והלכו והתחבאו במערה, ואירע להם שם כמה ניסים. נברא להם עץ חרוכים למאכלם, ומעיין מים לשתות ממנו. בכל יום היו רשב"י ורבי אלעזר פושטים את בגדיהם, שלא יתבלו, והיו יושבים וטומנים עצמם בחול עד צווארם. כך בהיותם טמונים בחול, עסקו כל היום בתורה, במסירות נפש עילאית במשך י"ב שנה. בכל יום, בהגיע זמן תפילה, לבשו את בגדיהם, והתנערו מעפרם והתפללו. כשגמרו את תפילתם שבו וטמנו עצמם בחול ופשטו את בגדיהם, וחזרו לעסוק בתורה. בתום י"ב שנים לישיבתם במערה, בא אליהו הנביא ועמד בפתח המערה, והכריז: מי יודיע לבר יוחאי שהקיסר מות והתבטלה גזירתו?! כששמעו רשב"י ור"א את בשורתו יצאו מהמערה. ביציאתם, ראו אנשים חורשים וזורעים שדותיהם. נחרד רשב"י וזעק מנהמת ליבו: "אנשים הללו מניחין חיי עולם ועוסקין בחיי שעה, היה להם לעסוק בתורה, ומלאכתן ממיילא היתה נעשית על ידי הגויים, שהקב"ה מחלק פרנסה וריווח לעושי רצונו". וכל מקום שנתנו בו את עיניהן, מיד היה נשרף. יצאה בת קול ואמרה להם: להחריב את עולמי יצאתם?! חזרו למערכתכם! מיד חזרו רשב"י ור"א ונכנסו למערה, והחליטו להישאר במערה עוד י"ב חודש כדין משפט רשעים בגיהנום. אחר י"ב חודש, יצאה בת קול ואמרה להם: "צאו ממערכתכם!" כשיצאו מהמערה, כל מקום שנתן רבי אלעזר עיניו הכול נשרף ונפסד, ורשב"י היה מרפא ומתקן אחריו. אמר לו רשב"י לר"א: "בני, די לעולם אני ואתה". ערב שבת בין השמשות, ראו זקן אחד אוזח שני חבילות הדסים ורץ, פנו ושאלוהו: למה לך הדסים?! אמר להם: לכבוד שבת! הוסיפו ושאלוהו: מדוע לא מספיק לך חבילת הדס אחת?! השיבם: אחד כנגד זכור, ואחד כנגד שמור. נענה רשב"י ואמר לבנו: "ראה כמה חביבין מצוות על ישראל!" ונחה דעתם. בינתיים נודע לרבי פנחס בן יאיר חתנו של רשב"י, שחמיו ובנו יצאו מהמערה. מיד יצא לקראתם להקביל פניהם, ולרחוץ את רשב"י בבית המרחץ בשעה שרבי פנחס בן יאיר היה רוחץ את רשב"י וסך את גופו בשמן, הבחין שעור גופו נעשה בקעים וסדקים, וכל גופו נעשה חלודה, משהייתו במערה בתוך החול כל אותם י"ג שנים. התחיל רבי פנחס בן יאיר לבכות, והיו דמעות נושרות מעיניו, והיה רשב"י צוח שחיו הדמעות צורבות לו על פצעיו, אמר לו רבי פנחס בן יאיר לרשב"י: "אוי לי שראיתך בצער כזה", נענה רשב"י ואמר לו: "אשריך שראיתני בכך, שאילו לא ראית בי כך, לא מצאת בי כך". שמתחילה קודם שנשמן רשב"י במערה, היה רשב"י מקשה קושיא, ורבי פנחס בן יאיר מתרץ 12 יישובים. ועתה אחרי שרשב"י יצא מהמערה, היה רבי פנחס בן יאיר מקשה קושיא אחת, ורשב"י מתרץ 24 תירוצים. כיון שנעשה הנס לרשב"י, וניצל מגזירת הקיסר, אמר, אלך ואתקן דבר לתועלת העיר כדרך שעשה יעקב אבינו כשניצול מידי עשיו, שנאמר "ויבא יעקב שלם עיר שכס אשר בארץ כנען בבואו מפדן ארם ויחן את פני העיר", וביאר רב, שיעקב בא שלם בגופו, שנרפא מצלעתו. שלם בממונו, שלא נחסר לו ממון מהדרונו שנתן לעשיו. שלם בתורתו, שלא שכח תלמודו מפני טורח הדרך. וכתוב שם "ויחן את פני העיר", כלומר שעשה דברי חן. רב אמר מטבע תיקן להם. ושמואל אמר שווקים תיקן להם. ורבי יוחנן אמר מרחצאות תיקן להם. פנה רשב"י לבני העיר טבריה ושאל: "האם יש דבר שצריך תיקון בעירכם?" השיבוהו אנשי העיר: יש שוק שהוא מקום מעבר לרבים, ויש בו ספק טומאה, ויש לכהנים צער רב להקיף את השוק בדרך ארוכה. שאל רשב"י: האם יש אדם שיכול להעיד על חוקת המקום שהוא טהור, שלא היה בו בית קברות מעולם? אמר לו אותו הזקן: במקום זה היה בן זכאי כהן, שותל גידולי תרומה, ומשמרם בטהרה, ואח"כ עוקרן. התחיל רשב"י לקצץ תורמוסים ולהשליכן לארץ, ונעשה נס, וצף המת באותו מקום. כל מקום שלא היה המת מבצץ מהקרקע מטהרו. אמר אותו הזקן בתמיחה: "מיהר בן יוחאי את בית הקברות!" אמר לו רשב"י: אילו לא היית עמנו באותו מעמד שטיהרנו, ואפילו אם היית עמנו ולא נמנית עמנו להתיר, יפה אתה אומר. אבל עכשיו שהיית עמנו בשעה שטיהרנו, ונמנית עמנו להתיר. יאמרו, אם זונות מסייעות ומייפות זו לזו, ת"ח כל שכן שצריכים לסיע אחד את רעהו?! נתן בו עיניו ומת. יצא רשב"י לשוק, ומצא את יהודה בן גרים שעל ידו נודעו הדברים למלכות, אמר בתמיחה: עדיין קיים זה בעולם?! נתן בו עיניו, ועשאו גל של עצמות, [מתוך ספר "המערה" ע"פ מסכת שבת דף ל"ג].

70 קושיות

1. בכל מקום שנחלקו ר' יהודה ורשב"י, הלכה כרבי יהודה, כמבואר בעירובין (מ:), ואילו במחלוקתם כאן אם רומי תקבל שכר לעת"ל הלכה כרשב"י כמבואר בע"ז (ג:), וצ"ב מדוע כאן השתנה הדין? ראה 8 תירוצים בספר המערה סימן כ"ח.
2. מה הכריח את התוספות לומר שקראו ליהודה בן גרים "רבי", וכיצד ניתן ליישב את הגירסא לפנינו? ראה בספר המערה סי' א'.
3. בגמרא הביאו כל מעשה זה לבאר מדוע רבי יהודה ברבי אלעאי הוכתר ע"י מלכות רומי להיות ראש המדברים בכל מקום, וצ"ע שממעשה זה רואים, שכבר לפני כן היה ראש המדברים, כפי שפתח כאן ראשון לפני רבי יוסי ורשב"י? ראה 6 תירוצים בספר "המערה".
4. קשה איך ר' יהודה דיבר בשבח מלכות רומי, והלא אסור לדבר בשבח עובדי עבודה זרה כמ"ש הרמב"ם בהלכות עבודת כוכבים (פ"י ה"ד): "אסור לספר בשבחן ואפילו לומר כמה נאה עובד כוכבים זה בצורתו, קל וחומר שיספר בשבח מעשיו או שיחבב דבר מדבריהם שנא' "ולא תחנם" לא יהיה להם חן בעיניך, מפני שגורם להדבק עמו וללמוד ממעשיו הרעים". ראה 9 תירוצים בספר "המערה" סימן ד'.
5. צ"ב מדוע ר' יוסי שתק ולא הביע דעתו, אם כדברי ר' יהודה או כרשב"י? ראה 3 תירוצים בספר "המערה" סימן א'.
6. היאך רשב"י גינה את מלכות רומי בפני יהודה בן גרים, שהיה בן גר וגזירתו כמו שפירש רש"י, והלא איתא בסנהדרין (נז:), שאסור לבזות גוי בפני הגר, והסמיכו כן על הכתוב "יחד יתרו", שנעשה כל בשרו חידודים חידודים, קמטין קמטין, על מפלת המצרים. אמר רב פפא, היינו דאמרמי אינשי, עד ' דורות לא תבזה גוי בפני גר? ראה 4 תירוצים בספר "המערה" סי' א'.
7. מדוע רשב"י הקדים מרחצאות לגשרים, והרי רבי יהודה בדבריו אמר את הדברים כסדרם, שווקים גשרים מרחצאות? ראה בס' המערה סי' א'.
8. היאך רשב"י לא חשש שדבריו ישמעו למלכות ויסתכן עי"ז? ראה 4 תירוצים בספר "המערה" סימן ה'.
9. צ"ע מדוע מסדרי התלמוד רבינא ורב אשי, קבעו וחתמו בתלמוד לדורות את שמו של מספר הדברים יהודה בן גרים, שעל ידו התגלגל שר' יוסי הוגלה לציפורי, ורשב"י נרדף על ידי המלכות להורגו ונטמן במערה כל אותם השנים, ולא חששו בזה לאיסור לשון הרע? ראה 5 תירוצים בספר "המערה" סימן ו'.
10. מדברי הגמרא נראה שרשב"י ור' יהודה חלקו במחלוקת יסודית, וצ"ב בשורש ויסוד מחלוקתם? ראה בספר "המערה" סימן ג' 6 תירוצים.
11. למה מלכות רומי לא העלתה לגדולה גם את יהודה בן גרים, כמו שהעלתה את ר' יהודה בר אלעאי, שהרי על ידו נודע למלכות דבריהם של רשב"י וחבריו? ראה 7 תירוצים בספר "המערה" סימן ז'.
12. מדוע מלכות רומי הענישה את רבי יוסי בגלות דוקא? ראה ס' המערה סי' א' (הערה 12).
13. מה הפשט שהגלוהו לרבי יוסי לציפורי והלא מקום מושבו היה בציפורי? ראה 4 תירוצים בס' המערה סי' א' (הערה 13).
14. מדוע מלכות רומי ראתה בדברי הרשב"י מרידה במלכות, והלא הוא רק טען שעושים הכל להנאתם ולצורך עצמם? ראה 5 תירוצים בספר "המערה" סימן ח'.
15. מדוע רשב"י נטמן ולא מסר נפשו על קדושת ה'? ראה 3 תירוצים בספר "המערה" סימן ט'.
16. מדוע רשב"י לקח איתו למערה את בנו רבי אלעזר, והלא אמו תצטער ותדאג? ראה 10 תירוצים בספר "המערה" סימן י"ב.
17. מדוע נענש רשב"י שהוצרך לגלות, והלא הביע דעת תורה כנגד מלכות רומי, וכל כוונתו היתה לקנא קנאת ה'? ראה 5 תירוצים בספר "המערה" סי' א' (הערה 18).
18. היאך מתחילה ברח רשב"י לבית המדרש, והלא זה המקום הראשון שהרומיים יחפשוהו זה בבית המדרש? ראה 7 תירוצים בספר "המערה" סימן י'.
19. מדוע אשת רשב"י הביאה להם לחם ומים ולא מאכלים משובחים, ראה 6 תירוצים בספר "המערה" סימן י"א.
20. בגמרא אמרו שרשב"י ור"א היו כורכים לחם ומים ואוכלים, צ"ב מה שיך לכוון לחם ומים? ראה בס' המערה סי' א' (הערה 20).
21. בגמ' אמרו שרשב"י פחד לגלות לאשתו היכן הוא מסתתר משום שנשים דעתן גלה ואם ייסרו אותה היא תגלה, קשה שהרי במסכת נדה (מ:), איתא, שהקב"ה נתן בינה יתירה באשה יותר מבאיש, שנא' "ויבן ה' אלהים את הצלע", וצ"ב היאך הדברים עולים בקנה אחד? ראה 4 תירוצים בספר "המערה" סי' א' (הערה 21).
22. צ"ב היאך לא חשש רשב"י לאיסור לשון הרע, הלא יכול היה לומר לבנו שעלולים לתופסם, ולכן עליהם לברוח למקום אחר, בלא לומר שנשים דעתן קלה ואם יצטוו תגלה? ראה בס' המערה סי' א' (הערה 22).
23. עוד קשה, דמשמע רק אם יצטוו לאשה תגלה, אטו אם יצטוו וייסרו לאיש על דבר כגון זה וכי לא היה מגלה, וכמו שמצינו בכתובות (נז:), אלמלי נגזרה לחנניה מישאל ועזריה הוו פלחו לצלמא? ראה בס' המערה סי' א' (הערה 22).
24. צ"ב היאך רשב"י ור"א נהנו ממעשה ניסים, והרי רש"י בתענית (מז: ד"ה אלף, וע"ע דף כ"ד ע"ב ד"ה אלף לא), כותב, שאסור ליהנות ממעשה ניסים? ראה 7 תירוצים בספר "המערה" סי' א' (הערה 23).
25. היאך היה מותר לרשב"י לאכול מעץ החרובים ולא חשש לאיסור ערלה? ראה 17 תירוצים בספר "המערה" סי' י"ד.
26. צ"ב מדוע ברא להן הקב"ה דוקא עץ חרובים ומעיין מים ולא פירות משובחים יותר? ראה 8 תירוצים בספר "המערה" סימן י"ג.
27. מדוע לא נעשה נס לרשב"י ור"א במלבושים? ראה 5 תירוצים בספר "המערה" סי' ט"ו.
28. צ"ע היאך בשבת הטמינו עצמם בחול, ולא חששו לאיסור השוואת גומות ובונה וסותר? ראה 6 תירוצים בספר "המערה" סי' א' (הערה 29).
29. עוד קשה מדוע לא חששו בזה איסור מוקצה בשבת? ראה שם.
30. מדוע רשב"י ור"א גלו במערה דוקא 12 שנה? ראה בספר "המערה" סי' א' (הערה 18).
31. צ"ב למה הוצרכו לטרוח לעמוד בבגדיהם בשעת התפילה, והלא ת"ת כנגד כולם באימה ביראה ברתת ובזיעה, ובכל זאת לא הוצרכו להתעטף בשעת לימודן בבגדיהם, ומדוע דוקא בשעת התפילה הוצרכו להתעטף בבגדיהם? ראה 4 תירוצים בספר "המערה" סי' א' (הערה 32).
32. בלשון הגמ' איתא שרשב"י ור"א בעידן צלויי "לבשו מיכסו ומצו", ולכא' קשה כפילות הלשון "לבשו ומיכסו"? ראה בספר "המערה" סי' א' (הערה 33).
33. מדוע רשב"י ור"א הפסיקו לתפילה והלא היה תורתם אומנותם, וכמבואר בשבת דף י"א שתי"ח שתורתם אומנותם שעוסקין בתורה מפסיקין לק"ש ואין מפסיקין לתפילה, ואמר רבי יוחנן כגון רשב"י וחביריו שתורתן אומנותן אינן מפסיקים לתפילה? ראה 11 תירוצים בספר "המערה" סימן ט"ז.
34. צ"ב למה אליהו הנביא עמד בפתח המערה ולא נכנס בתוכה לבשר להם שהתבטלה הגזירה, והלא היה מצוי אצלם במערה בכל יום כמה פעמים? ראה 12 תירוצים בספר "המערה" סימן י"ח.
35. צ"ב מדוע נקרא רשב"י בכמה מקומות "בר יוחאי" ולא בשמו? ראה 5 תירוצים בספר המערה סימן כ"ט.
36. מדוע רשב"י ורבי אלעזר לא התפללו להקב"ה שימית את הקיסר? ראה 8 תירוצים בספר "המערה" סימן י"ז.
37. מדוע רשב"י יצא מהמערה רק כשראה ציפור ניצוד בגזירת שמים כמבואר בירושלמי (פ"ט דשע"ט ה"ב) ובמדרש (נחלאים נה וישלם ע"ט) שלסוף 13 שנים יצא רשב"י וישב על פתח המערה, ראה צייד עופות וכשהיה שומע בת קול יוצאת ומכרזת "רחמים והצלה" היה העוף ניצול, וכשהיתה בת קול אומרת "מיתה ועונש" היה העוף ניצוד. באותה שעה נשא רשב"י קל וחומר: ומה ציפור אינו ניצוד בלעדי גזירת השמים על אחת כמה וכמה נפש האדם, לפיכך אל מקומי ואם לא נגזר מן השמים לא אמות, ואם ח"ו נגזר לא תועיל בריחתי, ויצא ומצא שנתבטלה הגזירה. וצ"ע מעיקרא מאי קסבר ולבסוף מאי קסבר? ראה 3 תירוצים בספר המערה סימן י"ט.

54. צ"ע דבגמרא משמע, שרק כאשר יצא רשב"י מהמקרה רחץ, וכן מדויק ברש"י (נלא ס' הערה), וצ"ע מדוע בכל אותם י"ג שנה לא רחץ? ראה 7 תירוצים בספר "המקרה" סימן כ"ה.
55. מדוע בלשון הגמרא "בית המרחץ" נקרא "בי בניה"? ראה בס' המקרה סי' א' (הערה 55).
56. הנה ממה שהשיב רשב"י: "אשריך שראיתני בכך", תשובה מוצאת לאותם אנשים שכביכול כואב להם לראות את לומדי התורה עמלים בתורה בצורה מופלאה וכבירה, ומסירים מעל עצמם כל הבלי העולם הזה, "הבל הבלים אמר קהלת, הבל הבלים הכל הבל לבד הנשמה הטהורה שהיא עתידה ליתן דין וחשבון". דאדברה ואדברה אשריכם שראיתם לבני התורה כך, שאם לא כן לא מצאתם בהם כן! כי כל גדלות האדם על ידי עסק ועמל התורה, ועל ידי זה מגינים ומעמידים את העולם כולו. וכבר אמרו רבותינו (אבות פ"ו מ"ב), כל הלומד תורה לשמה זוכה לדברים הרבה, ונהנין ממנה עצה ותושיה בינה וגבורה, ונותנת לו מלכות וממשלה וחקיקור דין, ומגליל לו רזי תורה, ונעשה כמעין המתגבר וכנהר שאינו פוסק. והוי צנוע וארך רוח ומוחל על עלבון, ומגדלתו ומרוממותו על כל המעשים. ואמרו (פסחים י: ועוד), לעולם יעסוק אדם בתורה אפילו שלא לשמה, שמתוך שלא לשמה בא לשמה.
57. צ"ב איך עמל שאינו בלימוד עצמו השיג רשב"י השגותיו הגדולות בתורה? ראה בס' "המקרה" סי' א' (הערה 58).
58. פלא הוא שלא מצינו בש"ס ובשאר ספרי חז"ל 24 תירוצים שתיירץ רשב"י? ראה כמה תירוצים בספר "המקרה" סי' א' (הערה 59).
59. צ"ב מה הקשר בין הנס שנעשה, לעשייתו ותיקון דבר לתועלת הרבים? ראה 4 תירוצים בספר "המקרה" סי' א' (הערה 60).
60. צ"ב שהיה צריך להזכיר תחילה שלם בתורתו ואח"כ שלם בממונו? ראה 4 תירוצים בס' המקרה סי' א' (הערה 61).
61. צ"ע וכי יעקב אבינו שהיה עמוד התורה, התעסק בתיקון מטבעות שווקים ומרחצאות? ראה 4 תירוצים בס' המקרה סי' א' (הערה 62).
62. איך תיקן המטבעות מיד כשנכנס לעיר עוד לפני שנתיישב? ראה שם.
63. טיהר העיר טבריה. כיון שהיה ספק טומאה בשוק וברשות הרבים, הלא קיימא לן שספק טומאה ברשות הרבים טהור ומדוע הוצרך רשב"י לטהר אותו המקום? ראה 3 תירוצים בס' "המקרה" סי' א' (הערה 64).
64. מדוע הגמרא מביאה ראייה שלא היה באותו מקום בית קברות, ממה ששתל בן זכאי תורמוסי תרומה, והלא אף אם היה זורע חולין יש כאן עדות שאינו בית הקברות, שאין זורעין בבית הקברות משום קלות ראש? ראה בספר "המקרה" סי' א' (הערה 67).
65. צ"ע איך טיהר את טבריה ע"פ מעשה ניסים? ראה 3 תירוצים בספר "המקרה" סי' כ"ו.
66. צע"ג מדוע רשב"י למד קל וחומר לת"ח ממעשה זונות שמעשיהם מגונים ועוונותיהם מרובים וחמורים? ראה 5 ביאורים בספר "המקרה" סי' א' (הערה 70).
67. צ"ע למה הגיע עונש מיתה לאותו סבא בשביל שלא סייע לרשב"י לטהר את השוק? ראה 3 תירוצים בספר "המקרה" סי' א' (הערה 71).
68. צ"ע למה הקפיד רשב"י על יהודה בן גרים, והרי למפרע ע"י שנטמן במערה כל אותם השנים, שעל ידי כך עלה ונתעלה מעלות רבות, והגיע לשיא הפסגות? וכפי שאמר לרבי פנחס בן יאיר שאל יצטער על צער גופו ופצעיו מצער המחילות, כי דוקא על ידי כך נפתח ליבו בתורה כל כך שהיה מתרץ לכל קושיא כ"ד תירוצים. ראה 9 תירוצים בספר "המקרה" סימן ז"ך.
69. מדוע העניש רשב"י את ר' יהודה בן גרים במיתה? והלא רשב"י דיבר בפני שלושה, ולדעת רבינו הרמב"ם (פ"א מהל' דעות ס"א) אם נאמרו הדברים בפני שלושה, כבר נשמע הדבר ונודע, ואם אחד מן השלושה סיפר פעם אחרת אין בזה משום לשון הרע, בתנאי שלא יתכוון להעביר הקול ולגלותו יותר. ובודאי ר' יהודה בן גרים לא התכוון להעביר הקול? ראה שם.
70. עוד קשה הלא סוף דבר שעי"ז רשב"י עלה ונתעלה והגיע להשגות גבוהות, ועוד הלא אף אם היה בזה עוון לשון הרע, אין ב"ד של מטה עונשים על זה במיתה? ראה שם.

38. קשה מדוע רשב"י הקפיד על בעלי מלאכה והלא לשיטתו די בק"ש שחרית וערבית? ראה 8 תירוצים בספר "המקרה" סימן כ'.
39. מדוע רשב"י ור"א כל מקום שנתנו עיניהם שרפו, וכי אותם שעסקו במלאכה לפרנסתם חייבים מיתה? ראה 2 תירוצים בספר "המקרה" סי' א' (הערה 40).
40. צ"ב מדוע רשב"י ובנו חזרו למערה, והלא קי"ל שאין משיחין בבת קול, וכיון שלפי דעתם על פי דת תוה"ק היה ראוי להעניש אותם שמניחים חיי עולם ועוסקים בחיי שעה ומתבטלין מן התורה, א"כ מדוע שמעו לבת קול וחזרו למערתם? ראה 7 תירוצים בספר "המקרה" סימן כ"א.
41. היאך רשב"י ור"א דימו את עצמם כרשעים שדינם בגיהנום י"ב חודש? ראה ביאור נפלא בספר "המקרה" סי' א' (הערה 41).
42. מדוע בת קול יצאה ובישרה להם צאו ממערתכם, ולא על ידי אליהו הנביא כמו בפעם הראשונה? ראה 4 תירוצים בספר "המקרה" סימן כ"ב.
43. צ"ב הלא כוונתם היתה לשבת במערה רק י"ב חודש, ולמה הוצרכו שהבת קול תאמר להם לצאת? ראה בספר "המקרה" סי' א' (הערה 44).
44. כיון שחזרו לישב במערה מפני הוראת הבת קול, א"כ למה עתה שיצאו בפעם השנייה המשיך ר"א להקפיד ולשרוף? ראה 4 תירוצים בספר "המקרה" סי' א' (הערה 45).
45. קשה היאך רבי אלעזר ברבי שמעון המשיך לשרוף ולהמית אחרי שרשב"י חזר ותיקן אחריו, והלא אסור לבן לסתור דברי אביו, כמבואר בקידושין (כ"ב), וכאשר הבן עושה מעשה היפך דעת אביו הרי זה סותר דבריו? עוד קשה שבנוסף היה ר"א תלמיד של רשב"י, וכבר כתב רבינו הרמב"ם (פ"א מהל' מ"מ ס"א) כשם שאדם מצווה בכבוד אביו ויראתו, כך חייב בכבוד רבו ויראתו יתר מאביו, שאביו מביאו לחיי העוה"ז ורבו שלמדו חכמה מביאו לחיי העוה"ב וכו'. לפיכך אמרו כל החולק על רבו כחולק על השכינה שנא' "בהצוותם על ה'" עוד איתא בברכות (כ"ב), שהמורה הלכה בפני רבו חייב מיתה, וכן פסק הרמב"ם (שם נל' מ"מ פ"א ס"א). ואין לך הוראה גדולה מזה? ראה 3 תירוצים בספר "המקרה" סי' א' (הערה 46).
46. צ"ב מדוע רשב"י נחה דעתו להתנהג במידת רחמים, ואילו ר"א המשיך לאחוז במידת הדין? ראה 2 תירוצים בס' "המקרה" סי' א' (הערה 47).
47. צ"ב איך יהיה די לעולם בעוסקי תורה ברשב"י ובנו (ש"י), והלא עיקר קפידתם היתה שהבריות מניחים חיי עוה"ב ועוסקים בחיי שעה, וא"כ עדיין יש תביעה על כולם שיעסקו בתורה? ראה תירוצים נפלאים בס' "המקרה" סי' א' (הערה 48).
48. בלשון הגמרא איתא שראו "ההוא סבא", מדוע לא פירשו את שמו?
49. צ"ב מהו שורש טעם הבאת הדסים בערב שבת דוקא, והמג"א (י"ג ס' יס"ג) הביא שהאריז"ל הקפיד לברך בשבת על ב' אגודות הדס בכל ג' קידושים, וצ"ב כאמור? ראה בס' "המקרה" סי' א' (הערה 50).
50. מדוע התפייסו ונחה דעתם של רשב"י ור"א בראותם אדם רץ עם זוג הדסים לכבוד שב"ק והלא עיקר קפידתם היתה שהבריות מניחים חיי עולם ועוסקים בחיי שעה? ראה 5 תירוצים בספר "המקרה" סימן כ"ג.
51. צ"ע כיון שר' פנחס בן יאיר היה חתנו של רשב"י, איך נכנס לבית המרחץ עם רשב"י, והלא איתא בפסחים (כ"ב) עם הכל אדם רוחץ חוץ מאביו וחמיו ובעל אחותו? ראה 5 תירוצים בספר "המקרה" סימן כ"ד.
52. קשה מדוע הוצרך דוקא רבי פנחס בן יאיר בכבודו ובעצמו לרוחץ את רשב"י, וכי לא היה מי שירחץ את רשב"י? ראה 2 תירוצים בספר "המקרה" סי' א' (הערה 53).
53. בסדר הדורות (פלו מ"ו) שרבי פנחס בן יאיר לא היה חתנו של רשב"י, כפי הגירסא בגמרא, אלא רשב"י היה חתנו של רבי פנחס בן יאיר, וכדמוכח בזה"ק (שמי דף ל"ו), והלא חייב אדם בכבוד חמיו, כמ"ש במכילתא עה"פ (שמות י"ח) "וישתחו וישק", הוי אומר משה השתחוה ונישק לחמיו, שהרי נאמר "וישאלו איש לרעהו לשלום", מי קרוי איש, משה, שנא' "והאיש משה", מכאן אמרו שהיה אדם מוכן לכבוד חמיו, והובא בטור ובשו"ע (יו"ד ס' ר"מ סעיף כ"ד), וא"כ מדוע רפ"י רחץ את רשב"י, ועוד מדוע רשב"י הניח לחמיו לרוחו? ראה 5 תירוצים בספר "המקרה" סימן כ"ד.

מתוך ההקדמה

במה אקדם ה' אכף לאלהי מרום, האלוקים הרועה אותי מעודי ועד כל ימי חלדי, על כל הטוב אשר גמלני, הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו. ואילו פינו מלא שירה כים, ולשונו רינה כהמון גליו, ושפתותיו שבח כמרחבי רקיע, ועינו מאירות כשמש וכירה, וידינו פרושות כנשרי שמים, ורגליו קלות כאילות, אין אנהנו מספיקין להודות לה' אלהינו על אהת מאלף אלפי אלפים ורוב רבי רבבות, פעמים הטובות ניסים ונפלאות.

הספר הנוכחי "המערה" אשר אני נותן לפניכם היום בס"ד, סובב והולך על ענייני הרשב"י הפרוסים ברחבי הש"ס, ובייחוד בסוגיא דמעשה רשב"י שברח למערה מפני המלכות, ועסק בתורה במסירות נפש עילאית שלוש עשרה שנה כשכל גופו טמון בחול, יחד עם בנו רבי אלעזר, מתוך התנזרות מוחלטת מכל תענוגי וענייני עולם הזה. ועוד עניינים נפלאים, כאשר תחזה עיני המעיין במישרים, מערכות של קושיות חזקות ותירוצים רבים, דברים נפלאים ומרתקים, השזורים בפנינים יקרים, מתוקים מדבש ונופת צופים, מתורתם של גדולי וגאוני הדורות, בתוספת נופך מרובה בס"ד רבה.

ההתבוננות והעיסוק במעשה רשב"י במערה, שהשליך אחר גבו כל ענייני העולם, והמית עצמו בתורה הקדושה, שלוש עשרה שנה ברצף, מבלי להרגיש או לטעום דבר וחצי דבר מענייני עולם הזה, עד שנעשה כל גופו קודש קודשים, שהעולם הזה כלו הבל הבלים, וכל כסף וזהב לא ישוו למילה אחת של תורה, בבחינת "טוב לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף". על כן, מלבד התועלת העיונית והלמדנית בחיבור הנוכחי, הרי שבין השורות מבצבץ השראת חיווק לשקידת וגיעת התורה, כי אין לך חיווק גדול ודוגמא מוחשית לאהבת תורה יותר מעובדא דרשב"י במערה.

והנה כבר כשני עשורים, ייחדתי שיעור בישיבה ביום הילולא דרשב"י לפני התלמידים בלימוד סוגיית מעשה רשב"י במערה, והיינו יושבים בצוותא ומפלפלים ונושאים ונותנים בדברי הגמרא הקדושה והמפרשים, ומתענגים בתורה מתוך חדוותא דאורייתא ושמחה רבה. ובכל שנה התחדשו בס"ד עוד דברים נפלאים, וקובץ על יד ירבה, עד שבחלוף השנים הגיעו הדברים לכדי ספר שלם, ואקווה שבעז"ה יהיו הדברים לתועלת מרובה בקרב תופסי התורה ושוחריה.

בנוסף, בעז"ה יהיו הדברים לתועלת מגידי שיעורים ומרביצי תורה, לתבל בדריהם דברי תורה נעימים, דברים ערבים על שומעיהם, שיחיושו הכל וירגישו מתקנות ועריבות טוב התורה. כפי שנוכחתי וראיתי שלימוד זה היווה עבור התלמידים תחליף לעליה מירונא, להמשיך את השקיעות התורה מבלי לצאת מכותלי הישיבה, והיינו מרגישים בחינה גבוהה מההשתתחות על הציון, כמו שכתב בסה"ק שטוב יותר לעיין בתורת הצדיק מלהשתטח על קברו, כי על ידי העיון בתורתו מתעלה יותר בחינת קדושתו והשפעת שורש נשמתו להידיבק בנשמת הצדיק. ומצינו בגמרא ב"ק (טז:) גבי חזקיהו מלך יהודה, "וכבוד עשו לו במותו" (דגרי סימס צ' ל"ג), שהושיבו ישיבה על קברו, שיעסקו שם התלמידים בתורה. ורש"י בסוף יבמות (קכג.), כתב בשם תשובת הגאונים שאדם גדול שמת היו מתקבצים ת"ח מכל המקומות מידי שנה ובאים עם שאר העם, ללמוד ולהושיב ישיבה על קברו לכבודו. הרי שעיקר המעלה לעסוק בתורת הצדיק, יותר מלהשתטח על קברו. ובנוסף עי"ז מובטח שימליץ טוב, כמו שכתב בספר חסידים (סימן רכ"ד), שכל האומר דבר שמועה מפי הצדיקים, הרי הם מתפללים עליו בעולם האמת ומליצים עליו טובה. וראה מ"ש עוד בזה בסימן ל"ח.

המערה

הספר היחיד שמקיף ומלבן בייחודיות את מעשה רשב"י בהיותו במערה.

70 קושיות חזקות על המעשה - ועל כל קושיא תירוצים רבים.

בנוסף: עניינים נפלאים על רשב"י, ההילולא, והעליה למירון.

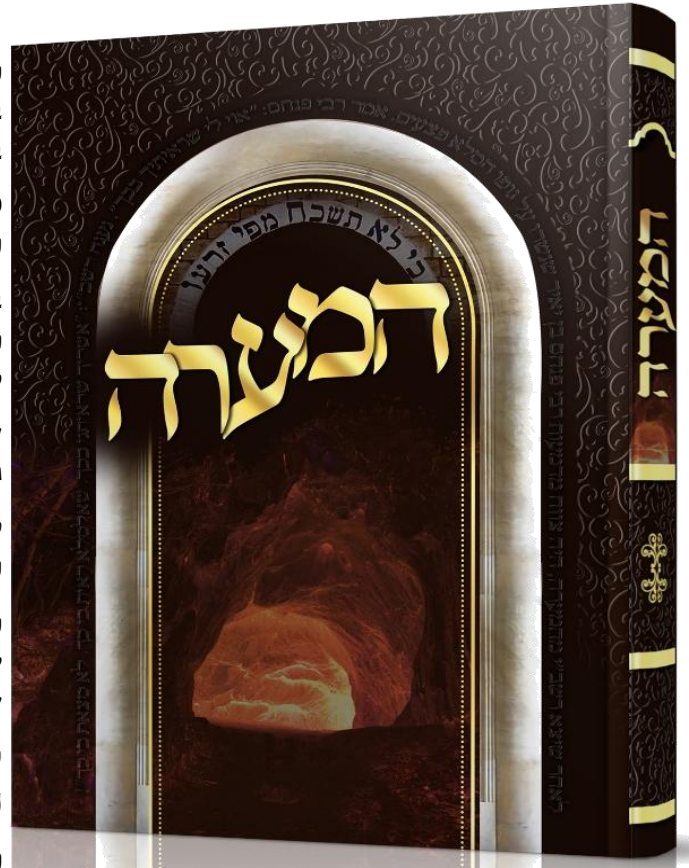
עריבות ומתיקות התורה מובטחת!!!

ספר מיוחד לכל ימות השנה ובייחוד לל"ג בעומר.

הסכמות נלהבות מגדולי ישראל וראשי הישיבות שליט"א.

להשיג בכל חנויות הספרים המובחרות

הפצה ראשית: "גיטלר"

כמו"כ בנקודות המכירה של מכון "כרם יוסף" בהם ניתן להשיג גם את שאר יתר ספרי המחבר:

ירושלים: "יפה נוף" צומת בר אילן | הספריה הספרדית רח' דוד | "הפצת ספרי קודש" רח' דוד | "ולדמן" חנות ספרים בבהמ"ד בעלזא מקור הספר "יריד הספרים" מלכי ישראל 3 גאולה | **בגבעה:** "פאר הגבעה" מרכז מסחרי אגן האיילות

בני ברק: הרב שאול שולמן רח' סוקולוב 34 כניסה ב' - פנימית 0527618640 **בחולון:** 052-7108849

אופקים: 0533161507 **נתניה:** 0504136465 **אשקלון:** "מוריה", רחוב העבודה 28

לברורים נוספים ואודות סדרת ספרי המוזכר הגאון ר' יוסף זוי סימן ט"ב שליט"א : 02-5373570 / 054-84-60007/8 באין מענה נא להשאיר הודעה

תורתו מגן לנו היא מאירת עינינו

"עץ חיים למחזיקים בה ותומכיה מאושר"

י"ל לכות יידינו האזנים היקרים והנעימים אוהבי התורה ולומדיה

להגדיל תורה ולהאדירה פטרוני העלון "אשכול יוסף"

מר **גדעון זיסים** הי"ד ובר **אהרן זיסים** הי"ד

אורך ימים עושר וכבוד בריאות איתנא ונהרא מעליא ועושר עמונות

בכלל הברכות יבורך יידינו היקר והנכבד **שלומי זיסים** הי"ד

מוקדש ומנצח לע"ז ואריות היקרים:

סאלם אליה בן מעודה ז"ל, **זוריה** בת גורציה ז"ה

לע"ז **זיסים** בן **זוריה** ז"ל, **זיסים** מועלם בן **סלימה** ז"ל,

ולע"ז **מיכאל** בן **זוריה** ז"ל, ולע"ז **זוז** בן **רחל** ז"ל,

ת. נ. ז. ה.

שלמעו ותזוי נפשיכם

להאזנה לשיעורי המרתקים של

הרב **יוסף זוי סימן ט"ב שליט"א**

מוזכר סדרת הספרים "כרם יוסף"

ו"אשכול יוסף" עה"ת והמועדים

073-371-8053

לקבלת ציטוט והאזנה בשידור זוי:

זוי"ג והקפי #

להאזנה לשיעורים מרתקים על

אדונינו רשב"י זי"ע וזי"ע וזי"ע בעומר

חייג והקש 6 ואח"כ 10

להאזנה לשיעורי המחבר:

073-371-80-53